

زیارت جامعه نقش ائمه اطهار در مدیریت جامعه را ترسیم کرده است

اگر عنوان جامعه بر زیارت جامعه نهاده شده است یعنی همه آنچه که ما در اصلاح جامعه به آن نیاز داریم، به عنوان خطوط کلی نقش ائمه معصومین در هدایت و راهبری جامعه در این زیارت آمده است.

اگر عنوان جامعه بر زیارت جامعه نهاده شده است یعنی همه آنچه که ما در اصلاح جامعه به آن نیاز داریم، به عنوان خطوط کلی نقش ائمه معصومین در هدایت و راهبری جامعه در این زیارت آمده است.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه - فاطمه کهربائی: امروز ۱۵ ذی الحجة سالروز میلاد با سعادت امام هادی علیه السلام است. زندگی چهل ساله حضرت امام هادی علیه السلام را به لحاظ موضع گیری ها و اعمال آن حضرت، همچنین به لحاظ شرایطی که آن حضرت را احاطه کرده بود می توان به مراحل متعدّد و مختلفی تقسیم نمود. اولین مرحله از زندگانی امام هادی علیه السلام در فاصله زمانی ای که آن حضرت در سایه سار امامت پدر بزرگوار خود حضرت امام جواد علیه السلام به سر آورده است، یعنی فاصله ای میان سال های ۲۱۲ تا ۲۲۰ قمری رخ می نماید. مرحله ای که حدّا کثر تقریباً هشت سال به طول انجامیده است. در این مرحله امام هادی علیه السلام با خلفایی همچون مأمون و معتصم عباسی هم زمان بوده است.

اما مرحله دوم از زندگانی پربرکت حضرت امام هادی علیه السلام در مدت زمانی میان در دست گرفتن منصب امامت از سوی ایشان در پایان سال ۲۲۰ قمری تا هنگام وفات و شهادت آن بزرگوار در سال ۲۵۴ قمری که مدّت زمانی نزدیک به سی و چهار سال می باشد به وقوع پیوسته است. امام هادی علیه السلام در این قسمت دوم با شش تن از پادشاهان یا خلفای بنی عباس هم عصر بوده است.

زیارت جامعه کبیره میراث گران بهای امام هادی (ع)

زیارت جامعه کبیره میراث گران بهای امام هادی (ع)، در توصیف جایگاه امامت در تشیع و اعتقادات شیعه نسبت به ائمه، گنجینه ای از آموزه های ائمه اطهار (ع) برای شیعه است. مسئله امام شناسی یکی از آن معارف ناب است که هر کس توان رسیدن به آن را بدون راهنمای امام شناس ندارد و از آنجایی که شناخت امام یکی از مسلمات و ضروریات اسلام است، اگر مسلمانی، بدون شناخت امام از دنیا برود همانند مردمان عصر جاهلیت از دنیا رفته است. خداوند این مقام رفیع و بلند را به عده ای انگشت شمار که تعداد آن ها از دوازده نفر فراتر نمی رود، اختصاص داده و پیامبر اعظم (ص) ضمن ده ها روایت به نام مبارکشان اشاره کرده و برخی از معصومان (علیهم السلام) همانند امام علی بن موسی الرضا (ع) امام هادی (ع) به گوشه ای از اوصاف آن ها پرداخته اند.

زیارت جامعه کبیره که دارای مضامین بسیار عالی است و از زبان امام هادی (ع) و در پاسخ به خواسته ی یکی از ارادتمندان اهل بیت علیهم السلام صادر شده، اگرچه به شیوه خطاب و گفتاری است؛ اما در حقیقت بیانگر مقام والای امامت است که از طرف امام معصوم (ع) بیان گردیده است. این زیارت عارفانه که انشا و گفتار امام هادی (ع) نسبت به سایر امامان (ع) است از زیبایی های خاصی برخوردار می باشد.

به همین بهانه برای بررسی محورهای فوق، گفت وگویی با حجت الاسلام علی ذوعلم، رئیس اندیشکده بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی داشته ایم که در ادامه حاصل آن را می خوانید:

زیارت جامعه ترسیم کننده نقش ائمه اطهار در چگونگی مدیریت جامعه است

حجت الاسلام علی ذوعلم در گفتگو با مهر بیان داشت: زیارت جامعه ترسیم کننده نگاهی است که ما به ائمه معصومین باید داشته باشیم؛ هم از بعد نگرشی و معرفتی و هم از بعد باور و اعتقاد و هم از بعد رفتار و عمل. امام هادی علیه السلام در این زیارت یک زمینه بسیار جذاب و جامع و عمیقی را برای تعمیق پیوند امت و امام فراهم کرده اند. در حقیقت زیارت جامعه شأن و رسالت خلیفه خدا یعنی ائمه معصومین را تبیین می کند و پیمان یک فرد شیعه واقعی با ائمه معصومین است که در ذیل اعتقاد ناب توحیدی، رسالت فردی و اجتماعی فرد زائر را مشخص می کند.

وی افزود: نهاد زیارت به این معنا است که ما بتوانیم هویت و شاکله خودمان را در پرتو ارتباط با ائمه معصومین ارتقا بدهیم و از یک سطح نازل دنیا گرایی محض و سرگرمی هایی که برای ما فراهم است به یک سطح استعلایی و رشد یافته ولایت الهی نزدیک

کنیم. ولایت ائمه معصومین در واقع در طول ولایت خداوند متعال قرار دارد و به همین جهت معرفت ائمه معصومین و معرفت پیامبر اکرم (ص) در رأس همه اینها در ذیل معرفت خدای متعال شکل می گیرد. در زیارت جامعه کبیره هم روی این مطلب بسیار تاکید می شود که ائمه معصومین برترین اخلاص نسبت به توحید الهی را دارند و بندگان برگزیده ای هستند که ذوب در عبودیت خدای متعال شده اند و یک فردی که آن زیارت را می خواند در هر مزاری که باشد با یک پیمان و عهده که با ائمه معصومین می بندد خودش را در این مسیر قرار می دهد.

زیارت جامعه شأن و رسالت خلیفه خدا یعنی ائمه معصومین را تبیین می کند و پیمان یک فرد شیعه واقعی با ائمه معصومین است که در ذیل اعتقاد ناب توحیدی، رسالت فردی و اجتماعی فرد زائر را مشخص می کند

عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی خاطر نشان کرد: در این زیارت رسالت ائمه معصومین هم بیان شده است. در حقیقت یک ضلع زیارت جامعه کبیره، بیان شخصیت و شأن ائمه معصومین است که چگونه خودشان را تربیت کرده بودند. چگونه در مسیر خدای متعال قرار داشتند. بر اساس آن استحکام معرفتی و اخلاقی و اعتقادی عمیقی که در سطح عصمت از آن برخوردار بودند رسالت اجتماعی خودشان را هم در همین عرصه تعریف می کردند. این که ائمه معصومین در جامعه نماز را اقامه می کردند یا امر به معروف می کردند، نهی از منکر می کردند، در راه خدا آنچه که شایسته جهاد در راه خدا است مجاهدت می کردند و واجبات خدای متعال و حدود الهی را برای مردم تبیین می کردند و سنت و روش خدا را به پا می داشتند در همین مسیر هم رنج ها دیدند و به شهادت رسیدند.

رئیس اندیشکده بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی تصریح کرد: در ادامه نقش اجتماعی که ائمه معصومین دارند باید این عهد و پیمان بسته بشود که خب حالا من هم همراه شما هستم *إِنِّي سَلِمٌ لِّمَنْ سَأَلَكُمْ وَ حَرَبٌ لِّمَنْ حَارَبَكُمْ* که در زیارت جامعه کبیره است، همچنین اینکه ائمه معصومین در واقع تربیت کننده و سیاست مدار جامعه بشری هستند و اینها تکیه گاه نیکان اند و کسانی هستند که در صدد اصلاح جامعه و به دنبال اقامه عدالت هستند. ستون های معنوی و اجتماعی جامعه انسان ها هستند. اینها مضامینی است که در زیارت جامعه مطرح شده است.

حجت الاسلام ذوعلم اضافه کرد: شاید بیش از ۲۰۰ عنوان و کلید واژه در این زیارت وجود دارد که یک منبع معرفتی جامع و عمیق است. اگر عنوان جامعه بر این زیارت نهاده شده است یعنی همه ابعادی که در شناخت یک معصوم بلند پایه به آن نیاز داریم، همه آنچه که ما در اصلاح جامعه به آن نیاز داریم، خطوط کلی نقش ائمه معصومین در هدایت و راهبری جامعه در این زیارت آمده است و مهم تر از آن، نقشی که فرد فرد ما برای اصلاح جامعه به عنوان تبعیت از ائمه معصومین داریم در این زیارت قرار دارد و یک برداشت ذوقی هم که می شود داشت این است که اگر در ادبیات عرب به دانشگاه می گویند جامعه واقعاً زیارت جامعه یک دانشگاه جامع برای تربیت ما در طول زمان است هرچند که متأسفانه غالباً در زیارت ائمه معصومین اگر زیارت جامعه هم می خوانیم صرفاً به نیت ثواب بردن و اجر معنوی است در حالی که این تقلیل جایگاه زیارت است. فلسفه زیارت این است که بتواند اصول اساسی هویت توحیدی را برای ما بازخوانی کند و در جهت تعالی و پیشرفت معنوی ما در بعد فردی و همچنین در بعد اجتماعی مؤثر واقع شود و زیارت جامعه کبیره این ظرفیت بسیار عمیق را دارد که اینها در مدیریت جامعه بعضی از بزرگان آثاری نوشته اند هم علمای گذشته هم از اندیشمندان و اساتیدی که ما از آنها فیض بردیم و شاگردی کردیم ولی آنها اعتراف دارند به اینکه آنچه که نوشته اند حق مدیریت جامعه را ادا نکرده است.

وی در پایان گفت: نکته اصلی این است که هر فردی خودش باید با تأمل و یک نوع ژرف نگری نسبت به نظام زیارت، خودش را به آن نزدیک کند. تنها خواندن ترجمه زیارت یا خواندن کتاب هایی که در شرح زیارت جامعه کبیره است کافی نیست. در حقیقت زیارت کردن عمل به یک فعل است. نه یک امر نظری و یک امر ذهنی و با همین نگاه باید به زیارت جامعه کبیره نگریست. زیارت جامعه کبیره یک نقش عینی و تکوینی در تربیت و اصلاح انسان ها دارد به شرط اینکه به حجاب ها و موانع و کوتاه بینی ها و خودخواهی ها و آنچه که مانع یک اتصال عمیق با امام معصوم می شود را داشت را ما کاهش دهیم برای اینکه آن ارتباط تقویت بشود. همان طور که در خود قرآن کریم در آیات قرآن است که *لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ*. نمی تواند کسی حقیقت قرآن را درک کند مگر اینکه به یک طهارت باطنی و معنوی رسیده باشد. به هر مقدار که این طهارت عمیق تر باشد این درک ارتقا پیدا می کند. هر مقدار که این درک عمیق تر شود به طهارت کمک خواهد کرد. در امتداد قرآن کریم ائمه معصومین که آنها قرآن ناطق هستند همین طور است. یعنی ما ارتباط مان با ائمه معصومین در اثر آن معرفتی که زیارت جامعه به ما عنایت می کند باید بتوانیم به آن طهارت عمیق بیشتر برسیم و *إِنْ شَاءَ اللَّهُ* بهره برداری کنیم.